

Kuvia netistä

3.2.2025

Internet on erilaisten valokuvien ja graafien aarreaitta. Moni kopioi kuvia huoletta eri tarkoituksiin – omiin julkaisuihin, opinnäytetöihin, vapaa-ajan harrastuksiin ja yrityksen sosiaalisen mediaan.

Kannattaa kuitenkin muistaa, että *kaikki* netissä olevat kuvat, grafiikat ja muu sisältö ovat tekijänoikeuden suojaamia kahta poikkeusta lukuun ottamatta. Jos niin kutsuttu suoja-aika, joka lasketaan henkilön kuolemasta, on mennyt umpeen tai mikäli teoksen tekijä on luopunut osasta tekijänoikeuksia. Jälkimmäisessä tapauksessa puhutaan niin kutsutuista Creative Commons -dokumenteista. Creative Commons -lisenssit ovat oman artikkelinsa väärti, nyt keskitymme pohtimaan miten verkosta löytää laillisesti vapaasti käytettävää kuvamateriaalia. Se kun ei onnistu pelkällä Googlen perushaulla.

Mitä löydän CC-lisensoidut kuvat?

Creative Commons lisensoitujen eli CC-lisensoitujen kuvien löytämiseksi on kaksi vaihtoehtoa. Osoitteessa Hae sisältöä – Creative Commons Suomi sijaitsee kaikkiin CC-aineistoihin kohdistuva hakukone, jonka avulla voit kartoittaa mitä on tarjolla. Sivustolla on myös varsin kattava luettelo palveluista, joista voi etsiä CC-lisensoituja aineistoja.

Haun rajukseen kannalta tuloksia löytää kuitenkin paremmin Googlen tarkennetulla haulla. Siinä voit määritellä esimerkiksi haettavan dokumentin kuvakoon ja värityksen sekä tiedostomuodon. Kuvien osalta CC-aineistoon kohdistuvan haun löytää tarkennetusta hausta. Myös muiden aineisto- ja hakutyyppien tarkennetuissa hauissa on mahdollistaa haku vain CC-aineistoon.

Mene Finnaan!

Finnaan (http://www.finna.fi) on koottu keskitetysti maamme arkistojen, kirjastojen ja museoiden anti. Tarkennetussa haussa on mahdollista hakea pelkkiä valokuvia. Kunkin tuloksiin tulevan kuvan yhteydessä on ilmoitettu, onko kuvalla CC-lisenssi vai ei. Jos kuva on CC-lisensoitu, voit käyttää sitä lisenssin ehtojen mukaisesti. Muista aina tarkastaa, mitä ehtoja kuvan käytölle on!

Finnan avulla löytää kuvia museoiden ja arkistojen kokoelmista. Esimerkiksi osoitteen avulla voi etsiä kuvia vanhoista rakennuksista, tiestöstä ja esineistä. Yhtä lailla maamme museoiden kokoelmissa oleva erilaiset taideteokset ovat löydettävissä Finnan avulla. Tällä hetkellä Finnan kokoelmissa on noin 250000 kuvaa. Kaikkia kuvia, mitä museoiden ja arkistojen kokoelmista löytyy, ei kuitenkaan koskaan digitoida.

Jos etsit kuvia maailman taiteen klassikoista, kannattaa piipahtaa eri taidemuseoiden sivuilla. Niillä olevien kuvien käyttö on kuitenkin usein luvanvaraista, joten ole tarkkana!

Kuvapankkien tarjonta kannattaa katsoa

Verkon kuvapankit tarjoavat ilmaisia valokuvia. Esimerkiksi Pixabayssä (http://www.pixabay.com) on yli 100000 vapaasti käytettävää, maksutonta valokuvaa. Pixabayn kuvat ovat turvallisia, koska saadakseen kuvansa palveluun, kuvan ottajan on täytynyt luopua kaikista oikeuksistaan. Palvelusta löytää hyvin kuvia esimerkiksi esitteisiin.

Pixabayn lisäksi kannattaa myös käydä katsomassa Flickrin (https://www.flickr.com/), Pexelsin (https://www.pexels.com/) ja Splitshiren (https://www.splitshire.com/) tarjonta. Ole tarkkana, että käytät nimenomaan ilmaiskuvia, sillä esimerkiksi Pexelsissä on maksullisten kuvien mainoksia, joita klikkaamalla voi päätyä esimerkiksi iStockin kuviin.

Lisäksi monilla kaupallisilla palveluntarjoajilla on PR-tarkoituksiin tarkoitettuja kuvapankkeja, joita voi vapaasti selata. Kuvat on tarkoitettu mediakäyttöön. Niitä voi myös hyödyntää tapahtumista ilmoittaessa ja vastaavissa tilanteissa.

Ja lopuksi

Muista, että viime kädessä vastuu käyttämäsi kuvamateriaalin laillisuudesta on sinulla. Kuva saattaa olla vapaasti käytettävissä, mutta se on saatettu lisensoida niin, että sitä ei saa käyttää kaupallisesti. Vastaavasti kuvan muokkaus voi olla kiellettyä. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi kuvan rajaamista uudelleen. Osa ilmaiskuvia tarjoavista palveluista saattaa edellyttää kuvaajan nimen mainitsemista, jos kuvaaja on niin halunnut. Tarkista siis huolellisesti mitä saat tehdä ja mitä et!

Ari Haasio
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Kirjoittaja on SeAMKin kirjasto- ja tietopalvelualan yliopettaja. Tiedonhaku ja tiedonhankitatutkimus ovat

hänen erityisalojaan. Haasio on julkaissut aihepiiristä lukuisia kirjoja ja kouluttanut tiedonhakua vuodesta 1995. Hänen uusin tiedonhakua käsittelevä kirjansa on Löydä (Avain, 2024).